

жение презъ византийското робство се е още повече влошило, за да продължи това крепостно робство въ сжщото положение и даже да се засили и презъ второто българско царство, когато цѣлиятъ народъ, за да не измрѣ отъ гладъ, самъ е молилъ да бжде закрепостяванъ¹

При това положение на пълно закрепостяване, богомилитѣ трѣбвало да се борятъ за отнетитѣ народни правдини съ алчното висше духовенство и властелската аристокрация.

„Още въ началото на X. в. почнало да се появява силно протестно движение, както противъ висшето, така и противъ нисшето духовенство, което разрастнало до голѣмо, обширно и твърде опасно за сжществуването на държавния и общественъ строй, наречено богомилство. Значи богомилството почнало като социално движение да се бори противъ цѣлия феодаленъ строй въ България съ неговитѣ институти и неговитѣ отрицателни черти. То защищавало правата на селянитѣ противъ феодалитѣ-господари и искало намаление на крепостнитѣ тегоби. То проповѣдвало връщане къмъ положението, когато селячеството е било свободно, когато не е имало тегоби въ полза на феодалитѣ. Богомилското социално движение се противопоставило на феодалния строй и неговитѣ институти. Затова то е получило най-голѣмо разпространение въ селата.“²

Стражъ народенъ. Богомилитѣ, които сж били вече навлѣзли и въ царскитѣ дворци, виждайки стремежа на Византия, чрезъ вѣроломство и подкупи на своитѣ явни и прикрити агенти, да се наложи на боляритѣ и висшето духовенство и да погърчи българския народъ, се явяватъ като стражъ народенъ. „Когато се засилили тѣхнитѣ политически общдни, или когато царетѣ се отнасяли иобре къмъ тѣхъ, тѣ се явявали добри родолюбци и бранители на народнитѣ правдини срещу посегателството на чужденци или на мощни областни властелини и голѣми земевладѣлци“.³ Когато се отнемали народнитѣ правдини, богомилитѣ се обявявали противъ царския институтъ и болярското съсловие; явявали се като енергични борци противъ феодализма и пронията, противъ крепостническия институтъ и пълното робство на българския народъ, противъ системата на управлението и особено противъ пълното обезземяване на земеделското съсловие въ полза на властелската аристокрация и висшето духо-

¹ Д-ръ Ив. Сакжзовъ, Стопанското развитие на България, Спис. Б. И. Д., год. 33, сс. 351—354.

² Цит. по проф. Ив. Кинкелъ, Лекции 1933—1940, сс. 51—53.

³ Йорд. Ивановъ, цит. съч., с. 127.